

Οι φωνές, οι συζυγίες και οι τάξεις του ρήματος στα Νέα Ελληνικά

• Νεοελληνική Γλώσσα • φωνή-συζυγία • διάθεση • εγκλίσεις • θέμα • αύξηση • χρόνοι • κλίση •

Τι είναι η φωνή;

Στην ελληνική γλώσσα υπάρχουν πάρα πολλά ρήματα, όπως άλλωστε και σε κάθε γλώσσα, με τα οποία δηλώνουμε τι κάνουμε,

π.χ. **τρέχω, γελώ, αδικώ, σφυρίζω, ανεβαίνω, κοιμάμαι, ντύνομαι, φιλιέμαι, περιποιούμαι** κ.τ.λ.

Παρατηρώντας όλα αυτά τα ρήματα διαπιστώνουμε ότι στο α' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα (δηλ. εγώ τώρα...) τελειώνουν σε δύο μόνο καταλήξεις:

- στην κατάληξη **-ω**, π.χ. **τρέχω, ζω, αδικώ, σφυρίζω, ανεβαίνω**
- στην κατάληξη **-μαι**, π.χ. **φαίνομαι, έρχομαι, κοιμάμαι, ντύνομαι, φιλιέμαι, περιποιούμαι**

Για να μπορούμε, λοιπόν, να τα μελετάμε πιο εύκολα, χωρίζουμε τα ρήματα σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ανάλογα με την κατάληξή τους. Τις κατηγορίες αυτές τις ονομάζουμε **φωνές**. Έτσι,

- όσα ρήματα τελειώνουν σε **-ω** ανήκουν στην **ενεργητική φωνή**, ενώ
- όσα ρήματα τελειώνουν σε **-μαι** ανήκουν στην **παθητική φωνή**.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Πολλά ρήματα τα συναντάμε **και στις δυο φωνές**, π.χ. **γράφω – γράφομαι, μιλώ – μιλιέμαι**.

Υπάρχουν ρήματα που τα συναντάμε **μόνο στην ενεργητική φωνή**, π.χ. **ζω, ξυπνώ, τρέχω**

Υπάρχουν ρήματα που τα συναντάμε **μόνο στην παθητική φωνή**, π.χ. **έρχομαι, φαίνομαι**. Τα ρήματα που έχουν μόνο παθητική φωνή ονομάζονται **αποθετικά**.

Για να δώσουμε κι έναν ορισμό, πιο επίσημο θα μπορούσαμε να πούμε ότι:

φωνές ονομάζονται οι ομάδες μορφολογικών τύπων των ρημάτων και είναι δύο, η ενεργητική και η παθητική.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Μην μπερδεύουμε τις **φωνές** με τις **διαθέσεις** του ρήματος.

Η φωνή αναφέρεται μόνο στο είδος της κατάληξης.

Πώς βρίσκουμε σε ποια φωνή ανήκει ένα ρήμα;

Είπαμε ότι:

στη **ενεργητική** φωνή ανήκουν όσα ρήματα έχουν στο α' ενικό του ενεστώτα κατάληξη **-ω**

στην **παθητική** φωνή ανήκουν όσα ρήματα έχουν κατάληξη στο α' ενικό του ενεστώτα σε **-μαι**.

Συνεπώς, μόλις δούμε ένα ρήμα να τελειώνει σε **-ω**, καταλαβαίνουμε ότι ανήκει στην ενεργητική, ενώ το ρήμα που τελειώνει σε **-μαι** ανήκει στην παθητική.

Αν μας δοθεί ένας τύπος του ρήματος που δεν είναι στο α' ενικό του ενεστώτα, τότε εμείς για να καταλάβουμε σε ποια φωνή ανήκει, θα το μεταφέρουμε στο α' ενικό του ενεστώτα, δηλαδή στο εγώ και τώρα, π.χ.

τύπος ρήματος	στο α' ενικό ενεστώτα	θα είναι
---------------	-----------------------	----------

	(εγώ τώρα...)	
γέλασα	γελώ	ενεργητική
γελάστηκα	γελιέμαι	παθητική
έχω φιλήσει	φιλώ	ενεργητική
έχω φιληθεί	φιλιέμαι	παθητική

Ήρθε η ώρα της άσκησης και της εξάσκησης

1. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα παρακάτω ρήματα. 1η *
2. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα παρακάτω ρήματα. 2η **
3. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα παρακάτω ρήματα. 3η ***
4. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα ρήματα του κειμένου. **
5. Να βρεις σε ποια φωνή ανήκουν τα ρήματα του κειμένου. ***

Τι είναι οι συζυγίες του ρήματος;

Χωρίσαμε ως τώρα τα ρήματα, σύμφωνα με την κατάληξη στο α' ενικό του ενεστώτα, σε δύο φωνές, την ενεργητική και την παθητική. Όμως, επειδή είμαστε προσεκτικοί και μελετηροί, διαπιστώσαμε ότι μπορούμε να χωρίσουμε τα ρήματα και σ' άλλες μικρότερες κατηγορίες, ανάλογα με τον τονισμό τους. Για παράδειγμα τα ρήματα της ενεργητικής φωνής δεν τονίζονται όλα στην ίδια συλλαβή, και από τα ρήματα της παθητικής άλλα τελειώνουν σε **-ομαι** και άλλα σε **-ιέμαι** ή **-ούμαι**. Για πρόσεξε τα παρακάτω:

α'	β'
λύνω, γράφω, ντύνω, ξέρω, αφήνω	μιλάω-μιλώ, γελάω-γελώ, αδικώ
λύνομαι, γράφομαι, ντύνομαι	μιλιέμαι, γελιέμαι, αδικιέμαι-αδικούμαι, φοβάμαι

Όπως διαπιστώνεις από τα ρήματα της ενεργητικής φωνής άλλα **τονίζονται** στην **παραλήγουσα**, (α' στήλη) ενώ άλλα **τονίζονται** στη **λήγουσα** (β' στήλη). Από τα ρήματα της παθητικής φωνής άλλα τελειώνουν σε -όμαι και **τονίζονται** στην **προπαραλήγουσα** κι άλλα τελειώνουν σε -ιέμαι ή -ούμαι ή -άμαι και **τονίζονται** στην **παραλήγουσα**.

Οι φιλόλογοι δεν μπορούσαν να αφήσουν αυτή τη διαφορά, χωρίς να την κατατάξουν σε κάποια κατηγορία. Έτσι, μπορούμε να χωρίσουμε τα ρήματα ανάλογα με τον τονισμό τους σε δύο **συζυγίες**:

- στην **α' συζυγία** κατατάσσονται τα ρήματα που **τονίζονται** στην **παραλήγουσα** της ενεργητικής π.χ. **τρέχω**, **παίζω** ή στην **προπαραλήγουσα** της παθητικής, π.χ. **λύνομαι**, **γράφομαι**
- στη **β' συζυγία** κατατάσσονται τα ρήματα που **τονίζονται** στη **λήγουσα** της ενεργητικής, π.χ. **μιλώ**,

γελώ (ή στην παραλήγουσα αν είναι σε -άω, μιλάω) και στην **παραλήγουσα** της παθητικής, π.χ. μιλιέμαι, προσποιούμαι, φοβάμαι.

Δυστυχώς δεν τελειώνουν εδώ τα βάσανα...

Μελετώντας πάλι τα ρήματα της **β' συζυγίας**, διαπιστώνουμε από τον τρόπο που κλίνονται ότι δεν έχουν τις ίδιες καταλήξεις:

ενεργητική		
αγαπώ ή αγαπάω αγαπάς αγαπά ή αγαπάει αγαπάμε ή αγαπούμε αγαπάτε αγαπούν(ε)	θεωρώ θεωρείς θεωρεί θεωρούμε θεωρείτε θεωρούν	
παθητική		
αγαπιέμαι αγαπιέσαι αγαπιέται αγαπιόμαστε αγαπιέστε ή αγαπιόσαστε αγαπιούνται ή αγαπιόνται	θεωρούμαι θεωρείσαι θεωρείται θεωρούμαστε θεωρείτε θεωρούνται	θυμούμαι/άμαι θυμάσαι θυμάται θυμούμαστε/θυμόμαστε θυμάστε/θυμόσαστε θυμούνται

Αφού διαφέρουν ως προς τον τρόπο που κλίνονται, ας τα κατατάξουμε σε δύο τάξεις.

- Στην **α' τάξη** θα ανήκουν εκείνα τα ρήματα της β' συζυγίας που κλείνονται στην ενεργητική σε **-ω, -ας, -α** και στην παθητική σε **-ιέμαι, -ιέσαι, -ιέται**
- Στη **β' τάξη** θα ανήκουν εκείνα τα ρήματα της β' συζυγίας που κλείνονται στην ενεργητική σε **-ω, -εις, -ει** και στην παθητική σε **-ούμαι, -είσαι, είται ή ούμαι/άμαι, -άσαι, -άται**

Συγκεντρωτικός πίνακας

Οι φωνές	
ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
γράφω, γελώ, θεωρώ	γράφομαι, γελιέμαι, θεωρούμαι

Οι συζυγίες				
α' συζυγία	β' συζυγία			
γράφω - γράφομαι	γελώ - γελιέμαι, θεωρώ - θεωρούμαι, θυμάμαι			
	α' τάξη		β' τάξη	
	ώ ή άω άς ά ή άει	-ιέμαι -ιέσαι -ιέται	-ώ -είς -εί	-ούμαι ή -άμαι -είσαι ή -άσαι -είται ή -άται